

נגינה

מגזין דיגיטלי שבועי לאישה החרדית

זקנים משער שבתו

שניאור ובר

והחי יתן אל ליבו

עם ישראל כולו התעטף באבל עמוק עם קבלת הבשורה המעציבה על פטירתו של גדול הדור, מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין זכר צדיק וקדוש לברכה. מאות אלפים צעדו אחר מיטתו בדרכו האחרונה. פן בולט במיוחד באישיותו הגדולה, היתה דרכו המיוחדת וגישתו בעניין חינוך הילדים. במשך עשרות בשנים, הקדיש ראש הישיבה שעות ארוכות מזמנו היקר למען הנושא שהיה בבת עינו והנחיל גישה מקרבת בתחום הזה.

הרב אדלשטיין זצ"ל דגל בהתאמה אישית של "לימוד לפי טבעו" של כל תלמיד. פעם אחר פעם קרא למחנכים לעורר עניין בקרב תלמידיהם סביב החומר הנלמד ובכך להאזיב את לימוד התורה אצלם. ראש הישיבה עודד את המחנכים ליצור קשר אישי עם התלמידים, שהוא לדבריו הבסיס לחינוך הילד לאהבת תורה.

כשהתייעצו עמו בנוגע לדרך שבה נדרשים להתמודד עם נוער שסטה מדרך התורה והמצוות רח"ל, הורה ראש הישיבה לנהוג בהם בכבוד ולכבד אותם. הוא ראה בהם תינוקות שנשבו, וקרא "לנהוג בהם מנהג כבוד וידידות". הוא התנגד לנהוג להרחיק אותם מהבית או לגעור בהם, ואף הורה לתמוך בהם כלכלית במטרה להחזירם לחיק המשפחה ולדרך ישראל סבא.

גם בנושא שלום בית היתה לראש הישיבה משנה סדורה. באחת משיחותיו לאברכים, אמר הרב אדלשטיין כי "לפעמים בני אדם מתנהגים שלא כפי טבעם הישר מחמת חשבונות וטעויות שונות, וכגון מי ששקוע בלימודו ואינו רוצה לדבר דברים בטלים, עד כדי כך שאינו שם לב להתייחס כראוי לבני ביתו ולסובבים אותו".

הרב אדלשטיין זצ"ל סיפר: "היה מעשה באברך שהיה שקוע מאד בלימוד, ולא דיבר שום דברים בטלים, וכשהיה חוזר לביתו היה אוכל ונח ומיד חוזר לתלמודו. והעירו לו כי לא זו הדרך, אלא צריך להתעניין בשלומם של בני ביתו, ולתת יחס למי שזקוק לזה, והתחיל לעשות ככה, ומאז נהפכו חייו לחיים מאושרים.

ראש הישיבה תבע מהאברכים להקדיש זמן ולהשקיע במשפחה: "כל אדם שהוא בעל משפחה, משועבד לבני משפחתו, וצריך להקדיש להם זמן, ולשמוע מאשתו את מה שרוצה לספר ולומר לו, וכבר אמרו (קידושין מט, ב) תשעה קבין שיחה נטלו נשים, ומצרכי האשה שיהיה לה עם מי לדבר את ה"תשעה קבין".

בהזדמנות מסוימת, יהודי שעלה למעונו של ראש הישיבה הגיש בפניו פתק, ובו תינה את צערו על בעיות בשלום בית מהן הוא סבל, וביקש עצה וברכה.

ראש הישיבה השיב לו כי ישנה עצה פשוטה מאוד לפתור את כל הבעיות בשלום בית, ועצה זו - שווה הון. "לשתוק ולכבד", אמר לו ראש הישיבה, וחזר על כך כמה פעמים בפני השואל: "לשתוק ולכבד".

ראש הישיבה הוסיף וחיידד בפניו: "קודם העיקר לשתוק ואז לכבד, ואז הכל יהיה בסדר".

רק בתקופה האחרונה, כאשר הלך לעולמו אחד מגדולי הדור, התבטא מרן הרב אדלשטיין זצ"ל כי "חסרה כעת ההשפעה של אדם גדול וחבל על דאבדין. צריך סייעתא דשמיא שלא תחסר ההשפעה. כל אחד צריך להתחזק ומן השמים ירחמו".

עם הסתלקותו לשמי רום, מאה שנות תורה, חינוך ומוסר הסתיימו באחת וחלל עצום נפער בעולם. אין ספק כי חסרה השפעה אדירה של תורה, עבודה וגמילות חסדים לאין שיעור. והחי יתן אל ליבו: בשעות קשות אלו, עלינו להתחזק וללמוד מדרכיו של ראש הישיבה, עדי נזכה להתראות עמו בתחיית המתים, במהרה בימינו.

ה' כסלו תש"ד. רחוב רבי עקיבא. בית הכנסת הליגמן.

אוד מוצל מתופת ובתוכו בוערות המילים "והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים, קדוש יאמר לו". הרב מפונוביז' לא מפסיק לחלום, מניח לבנה חדשה בישיבה של מטה, מקבץ סביבו בחורים שאהבת הרוח נושמת בהם.

שישה. רק שישה תלמידים היו לו לרבי אליעזר כהנמן זצ"ל ביומה הראשון של הישיבה. ורבי גרשון אדלשטיין ביניהם.

שם, על הספסל בהליגמן, מול הסטנדר והגמרא, התחיל הסיפור. סיפור של תורה, כזאת שפוסעת יד ביד עם דרך ארץ, עם פשטות. עם ענווה מופלאה.

סיפור של עוצמה, של גדלות. סיפור של מנהיג שידע את העם. את הלומדים ואת הבית שמאחוריהם.

"מוסר" הוא היה אומר שוב שוב, כונה גם לבית יעקב, יודע את עוצמת ההשפעה שמופקדת בידיהם על דור העתיד, את האחריות.

דור שלם הסתופף בצילו, ידע את הדרך לרחוב ראב"ד, ספר את המדרגות עד הדלת. נכנס. יום יום, לילה. רבבות תלמידים, דורות שזכו לשתות בצמא את שיעוריו שהחלו בבת אבות של פנוביז ולא פסקו מזה שמונים שנה.

סולם ענק, שרגליו, כבר לא מונחות ארצה.

יתומים היינו ואין אב.

בשורות טובות
רותי

מִיָּתוֹ תְּמוֹרֶתוֹ

שֵׁר וְגִדּוֹל נִפְלָ בִּישְׂרָאֵל

הלב ממאן להאמין. שוב הלב כצוע, שוב תחושת היתמות, שוב המועקה הכבדה על לכתו בפתאומיות של גדול הדור, של רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל, הדמות הכל כך חייכנית, הכל כך אבהית.

התחושה כבדה, הדמעות יורדות מאליו. איה השיעורים המפורסמים, איה הפתקים הקטנים עם כתב היד הצפוף הבקיא בכל מכמני התורה, איה התלמידים המבוגרים והצעירים כאחד היושבים ושומעים את לקחו בצמא.

שוב ביטול מלאכה, שוב עשרות אלפי בני הישיבות, האברכים והילדים סגרו את הגמרות ויצאו ללוות את גדול הדור, את הדמות שהם כל כך העריצו, ושוב המחזות של אברכים ובחורים הקורעים את דש בגדם.

יש כל כך הרבה מה לכתוב, מה להוסיף, על הנהגותיו בקודש, על משנתו החינוכית לצעירי הצאן, על הבחנותיו החדות בנפש האדם, אבל הלב מסרב להאמין, מסרב לקלוט.

אבא שבשמיים, אמור לצרותינו די, ושלח לנו גואל ובבניין ציון וירושלים ננוחם.

שר וגדול נפל בישראל

רגישות גדולה היתה לרב אדלשטיין זצ"ל ליהודים שזקוקים לחיזוק. מסופר כי בשנים עברו היה ראש הישיבה חוזר הביתה בשבת בבוקר בשעה מאד מאוחרת, הוא היה אומר לאשתו הצדקנית ע"ה כי הוא מתעכב מעט לאחר התפילה.

אחד התלמידים ביקש פעם להתחקות אחריו, והעלה בידו את פשר האיחור. הוא הלך אחריו, והנה הוא רואה את הרב אדלשטיין זצ"ל נכנס לבניין מסויים עולה כמה קומות, דופק אצל אחת המשפחות, מתעכב דקה שתיים ויוצא. שוב עולה לבנין אחר, דופק בבית נוסף מתעכב דקה מועטת ויוצא. כך הולך מבנין לבנין ברחבי בני ברק.

בירור קצר הבהיר לו, כי ראש הישיבה מסתובב בבתי כמה וכמה אלמנות ושבורי לב, כדי לאחל להם 'גוט שבת'. כך במשך שנים הסתובב מבלי שאיש ידע לאן הוא הולך ומה מעשיו, רחוק מעין רואים.

בתקופה מסוימת התקיימה קבלת הקהל אצל ראש הישיבה קודם שעת המנוחה בצהריים, אך לאחר תקופה הפסיק בכך, ואמר לאחד מבני הבית כי הסיבה שביטל את קבלת הקהל היא מפני שאינו מצליח להירדם בצהריים, "כי צד אפשר להירדם כשאתה שומע על צרות ובעיות של יהודים?!".

בימי מלחמת המפרץ, ראה יהודי יקר את הרב זצ"ל נכנס לבנין ברחוב ראב"ד בשעת האזעקה, וממתין לצפירת הרגעה בחדר המדרגות. היהודי נכנס אחריו, עלה קומה ודפק בדלת אחד השכנים וביקש כסא עבור ראש הישיבה. הוא הביא את הכסא והציע לו לשבת, אך הוא סירב למרות ההפצרות. תמה היהודי: "מה לא טוב בכסא הזה, שמא הרב חושש שיש בו שעטנז?!...". תשובתו של ראש הישיבה היתה מדהימה: "אתה לא רואה שיש לכסא שתי ידיות, איך אשב בשעה כזו על כסא כזה כשכלל ישראל נמצאים בעת צרה וצער..."

אברך ממקורביו של מרן שליט"א הסתפק אם לעבור דירה. הוא הכיר את הישרות של הרב אדלשטיין זצ"ל, והכין מראש רשימה מושכלת ובה שיקולים לכל צד בספיקותיו.

בשולי השיקולים הוסיף שיקול קצת תמוה: "התארחתי פעם באזור של הדירה המוצעת, והשכנים טענו שהילדים שלי עושים רעש בחצר". הרב אדלשטיין זצ"ל קרא את נבהל כשקרא את השיקול הזה, ושאל: "עושים רעש? רוץ לשאול רב!". על פניו לא היה מקום לדון בבעיית הילדים המרעישים באמצע היום בחצר. למרות זאת שאל האברך רב שפסק כמובן שאין כל בעיה. הוא חזר לראש הישיבה עם הוראת הרב. כשרה"י קרא פעם נוספת את הסעיף האחרון ונבהל מחדש. פשוט נבהל: "זה עושה רעש לשכנים!... מציק להם... חלילה! תתרחק משם! אל תצער יהודים!".

כל הנהגותיו והידוריו היו נעשים בהצנע ובהסתר. אחת מבנותיו השתוממה לגלות לפני שנים ספורות, כי אביה זצ"ל לא נוגע במוצרי חלב בפסח. עשרות שנים היתה במחיצתו כבת בבית, ומעולם לא שמה לב לכך.

סיפר המוהל הנודע הרה"ג רבי אברהם גולד שליט"א, כי שמע ממקור מהימן שהיה כסא מסוים בבית שבמשך תקופה ארוכה הרב זצ"ל סירב לשבת עליו. אולם לאחר שנמסר הכסא לבדיקה נמצא כי היה בו שעטנז, ויהי לפלא!

על אצילותו המופלאה של מרן זצ"ל, מספר לנו אחד מאברכי הכולל שעקב אחריו במשך למעלה משלושים שנה, כי יום יום בעת שצעד במדרכה הסמוכה לחדר האוכל, מעולם! לא היטה את ראשו לצד חדר האוכל להביט על הבחורים בשעה שאוכלים.

מרן ראש הישיבה זצ"ל בהספד על מרן שר התורה:

"כתוב בגמרא שכשאדם גדול נפטר אמרו "ווי לארעא דישראל" (=אוי לה לארץ ישראל). לא כתוב שלא נשארו עוד צדיקים, אלא מספיק שנחסר אחד זה כבר אסון גדול. אף על פי שרק בארץ ישראל נחסר ולא בשאר העולם", כך פתח מרן את דבריו.

"...חסרה ההשפעה שלו, ואם אין את ההשפעה שלו זה איום ונורא. אדם צריך השפעה. אם יעשה כל מה שיכול אז יש סייעתא דשמיא. עכשיו זה לא פשוט. ווי לארעא דישראל. ווי לכל העולם כולו. כל העולם כולו הושפע ממנו. תפילות. ברכות. השפעות שנחסרו עתה בכל העולם כולו וזה המצב כעת..."

יש להוסיף יראת שמים על כל אחד ואחד, יש צורך ביראת שמים. ואיך מוסיפים יראת שמים? לב אבן לא מקבל השפעה. לכן יש עצה, עסק המוסר היא העצה היחידה, לעסוק בספרי מוסר שהיא עושה שהאדם יראה ביקורת עצמית, ויפשפש במעשיו. כי עכשיו יש התחזקות ליצר הרע וצריך השפעות וסייעתא

דשמיא כדי לא להיכשל. כדי לזכות לזה צריך ללמוד בספרי המוסר. אבל צריך למצוא ספר מוסר שיעניין את הלומד, ולקבוע קביעות יומית לכך.

"הרבה פעמים כתוב בתורה יראת שמים זה נגד הטבע, וצריך תמיד תמיד חיזוק ליראת שמים, וזה על ידי קביעות יומיות בספר מוסר. יש הרבה ספרי מוסר, שמזכים את עם ישראל לזכות בהשפעה ברוחניות. אבל ספר מוסר שמשעמם לא משפיע. אבל יש ספרים שמעניינים. צריך קביעות יום יומית בספרי מוסר בדברים המעניינים שמשפיעים.

"קיבלנו ממנו השפעות רוחניות ואנחנו חייבים להחזיר לו ברוחניות. זה גם הצלה בשבילנו וגם הכרת הטוב בשבילו כי אין שיעור להכרת הטוב שחייבים לו. למעשה - על כל אחד למצוא ספר מוסר אותו הוא נהנה ללמוד ועל ידי כך יינצל מהיצר הרע וגם יגמול טוב למרן זיע"א. ומן השמים ירחמו עלינו ונזכה שיבלע המוות לנצח", סיים מרן את הספדו.

"שובה אלנו
בהמון רחמין
ני מחכים
אנחנו רק"